

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

“ZAMONAVIY LINGVISTIKA” FANI BO'YICHA

SILLABUS

Bilim sohasi: 200 000 – San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi: 230 000 - Tillar
Ta’lim yo’nalishi: 70 230 101 -Lingvistika (ingliz)

BUXORO – 2023

**BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI**
1930

MODUL/ FAN SILLABUSI

Xorijiy tillar fakulteti

70 230 101 -Lingvistika (ingliz) ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Zamonaviy lingvistika
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	ZL1110
Yil	1
Semestr	1-2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar	
Ma'ruza	60
Amaliy mashg'ulotlar	-
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	60
Mustaqil ta'lim	180
Kredit miqdori	10
Baholash shakli	Imtihon (yozma/test)
Fan tili	O'zbek tili

Fan maqsadi (FM)

FM1

Magistrantlarda zamonaviy lingvistikaning metodologik printsiplari, dolzarb muammolari va asosiy tushunchalari bo'yicha mutaxassislik profiliga mos ilmiy bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish va takomillashtirish, zamonaviy lingvistik tahlil metodlarini egallash hamda zamonaviy lingvistik yo'nalishlari sohasida ilmiy tadqiqot olib borish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1. Tilshunoslikka kirish
2. O'rganilayotgan til tarixi
3. Nazariy grammatika
4. Umumiy tilshunoslik

Ta'lim natijalari**Bilimlar jihatidan**

TN1	Talaba tilshunoslik tarixida ro'y bergan paradigmlar haqida ma'lumotga ega bo'lishi
TN2	Zamonaviy tilshunoslik yo'nalishlarini bilishi
TN3	Dunyo tillari va ularning tasnifi to'g'risida yetarli darajada bilimga ega bo'lishi kerak

Ko'nikmalar jihatidan

TN4	O'zbekiston va xorijiy davlatlarda nashr qilingan ilmiy adabiyotlar bilan ishlay oladi
TN5	O'rganilayotgan chet tilidan ona tili xususiyatlarini ajrata oladi
TN6	Turli tillarni oila va guruhlariga tasniflay oladi
TN7	Zamonaviy tilshunoslik masalalarini tushuna olish malakasiga ega bo'ladi
TN8	Chet tili o'rganish amaliyotida nazariy bilimlarni qo'llay oladi

Fanning mazmuni (1-semestr)

Mashg'ulotlar shakli : Ma'ruza (m)

M1	Paradigmalar nazariyasi va uning fanga ta'siri
M2	Antropotsentrik paradigma ilmiy sistema sifatida
M3	Kognitiv lingvistika faniga kirish
M4	Kognitiv lingvistika fanining metodologik bazasi
M5	Kognitiv lingvistika yunalishlari
M6	Kognitiv lingvistikadagi turlari, nazariyalar va yondashuvlar
M7	Bilim tuzilmalari tushunchasi
M8	Bilim tuzilmalari turlari va shakllari
M9	Kontsept – kognitiv lingvistikaning asosiy tushunchasi sifatida
M10	Kontsept turlari va kontseptni taxlil kilish metodlari
M11	Kontseptuallashtirish va kategoriyalashtirish masalalari
M12	Kontseptual metafora va kontseptual integratsiya nazariyalari
M13	Kognitiv metafora nazariyasi
M14	Axborotni til birliklarida taqsimlash tamoyillari
M15	Kontseptual tahlil metodlari
Mashg`ulot shakli: amaliy mashg`ulot (a)	
A1	Antropotsentrik paradigmaning zamonaviy tilshunoslikda egallagan o'rni
A2	Kognitiv lingvistikaning asosiy tushunchalari
A3	Kognitiv lingvistika yo'nalishlari
A4	Kontseptualizatsiya va kontseptual struktura
A5	Kontsept tushunchasi va uning strukturasi
A6	Bilim tuzilmalari va uning turlari
A7	Dunyo tasviri va uning turlari
A8	Freym nazariyasi va freym analizi
A9	Kognitiv metafora nazariyasi
A10	Kategorizatsiya va kognitiv modellar

A11	Prototiplar nazariyasi va E.Roshning kontseptsiyasi
A12	Kontseptual tahlil metodlari
Mustaqil ta'lim (MT)	
MT1	Dunyoni interpretatsiya qilishda tilning roli
MT2	Bilim tuzilmalari: freym, sxema, kontsept, stsenariy
MT3	Til va tafakkur, til va madaniyat bog'liqligi
MT4	Til – bilim tuzilmalarini va madaniyatni namoyon etuvchi, saqlovchi va o'zatuvchi vosita sifatida
MT5	Kognitiv metafora mental va madaniy model sifatida
MT6	Mos kelish (relevantlik) tamoyili va uning xususiyatlari.
MT7	Ikoniklik tamoyili va uning xususiyatlari
MT8	Tildagi tejamkorlik va o'triqchalik tamoyili va uning xususiyatlari.
MT9	Til birliklarida taqsimlangan axborotni tahlil qilish va axborotni yuzaga chiqarish usullari
Fanning mazmuni (2-semestr)	
M1	Lingvomadaniyatshunoslik fan sifatida va uning o'rganish ob'ekti va asosiy tushunchalari
M2	Til – madaniyat – elat masalasining tilshunoslikdagi muammosi
M3	Lingvomadaniyatshunoslik fanining yo'nalishlari
M4	Qiyosiy lingvomadaniyatshunoslik fan sifatida
M5	Lisoniy va milliy dunyo tasvirlari tushunchalari
M6	Lingvokulturema – lingvomadaniyatshunoslikning asosiy tushunchasi sifatida Lingvokulturema turlari va shakllari
M7	Milliy-madaniy xususiyatga ega til birliklarining qiyosiy tadqiqi Lingvomadaniy tadqiq metodlari
M8	Lingvopragmatika faniga kirish
M9	Nutqiy akt nazariyasi va xushmuomalalik tamoyili
M10	Implikatura nazariyasi, nutqiy ta'sir va manipulyatsiya

M11	Adresat va adresant faktorlari Lisoniy shaxs nazariyasi
M12	Muloqot va uning turlari. Kooperatsiya tamoyillari Noverbal muloqot va uning vazifalari Xalqaro va sohalararo muloqot
M13	Og'zaki va yozma diskurs xususiyatlari Ijtimoiy tarmoqdagi diskurs
M14	Jamoaaviy munosabatlarining pragmatik aspekti Rahbarlik va gender diskursining pragmatik jihati
M15	Til o'rganuvchilarning pragmatik kompetensiyalarini rivojlantirish
Mashg'ulot shakli: amaliy mashg'ulot (a)	
A1	Lingvomadaniyatshunoslik fanining asosiy tushunchalari Til va madaniyat bog'liqligi
A2	Madaniyat turlari va ularning qiyosiy tadqiqi. Madaniy belgilar va ularning turlari
A3	Milliy-madaniy xususiyat tushunchasi va uni ifoda etuvchi til birliklarining xususiyatlari
A4	Lisoniy birliklarning milliy-madaniy xususiyati Monomadaniyat va multimadaniyat tushunchalari
A5	Frazeologik birliklarning lingvomadaniy va qiyosiy tadqiqi
A6	Lingvokulturema va uning turlari Til birliklarning lingvomadaniy va qiyosiy tadqiqi
A7	Pragmatika antropotsentrik yo'nalish sifatida Lingvopragmatika fanining asosiy tushunchalari Nutqiy muloqot xususiyatlari
A8	Nutqiy akt nazariyasining va nutqiy akt strukturasi Nutqiy akt turlari va klassifikatsiyasi
A9	Lingvopragmatikada kooperatsiya tamoyili Nutqiy strategiyalar va taktikalar.
A10	Implikatura nazariyasi Xushmuomalalik kategoriyasi va maksimalar
A11	Pragmatik hodisa tushunchasi va uning turlari Pragmatik vazifa tushunchasi va uning turlari
A12	Nutqiy faoliyat va diskurs turlari. Adresat va adresant faktorlari
A13	Muloqotdagi lingvistik va ekstralingvistik omillar
A14	So'z pragmatikasi Til birliklarining lingvopragmatika jihatlari va ularning tahlili
A15	Lisoniy shaxs tushunchasi va uning turlari Xorijiy til o'qituvchisining nutq madaniyati. Pedagogik nutq Ilmiy-pedagogik diskursning turlari Muloqotning ilmiy-pedagogik maksimalari
Mustaqil ta'lim (MT)	

MT1	Ingliz, o'zbek, rus lingvomadaniyatlarining bazaviy kontseptlari qiyosiy tahlil etish
MT2	Ingliz, o'zbek, rus lingvomadaniyatlarining bazaviy kontseptlaring tilda ifodalanish xususiyatlarini tadqiq etish
MT3	Milliy xarakterga ega realiyalar ro'yhatini tuzish
MT4	Lingvokulturema turlari va ularning xususiyatlari
MT5	Frazeologik birliklarining milliy-madaniy xususiyatlari
MT6	Madaniy belgilar va ularning turlari
MT7	Pragmatikada adresat va adresant faktorlari
MT8	Atributsiya va uning turlari
MT9	Nutqiy muloqot xususiyatlari
MT10	Pragmatik vazifalar va ularning tipologiyasi
MT11	Xushmuomalalik kategoriyasi va uning turlari
MT12	Lisoniy shaxs va uning turlari
MT13	Xorijiy til o'qituvchisining ilmiy-pedagogik nutq madaniyati
MT14	Nutqiy aktlar turlariga mos misollar yig'ish
MT15	Kooperatsiya tamoyili maksimalariga misollar yig'ish va ularning pragmatik vazifalarini aniqlash
MT16	Shaxsni jamiyatdagi rolini belgilashda diskursning roli
MT17	Shaxs qudrati va salohiyatini belgilashda diskurs roli
MT18	Lider rolini yaratishda xizmat qiladigan diskurs va nutqiy aktlar tahlili
Asosiy adabiyotlar	
1.	Mey J.L. Pragmatics. An Introduction. 2nd edition. –Oxford., Blackwell Publishing LTD, 2004.
2.	Evans V., Green M. Cognitive Linguistics. An Introduction. – Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006
3.	Safarov SH. S. Kognitiv tilshunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.
4.	. Safarov SH.S. Pragmalingvistika. – Toshkent: O'zbekiston milliy entsiklopediyasi, 2008. – 286 b.
5.	Maxkamova G.T. Kontseptsiya formirovaniya mejkulturnoy kompetentsii

	studentov fakultetov angliyskogo yazyka: Monografiya. – Tashkent: Fan, 2010. – 208 s.
6.	Мухаммедова С., Йўлдошев И., Маджидова Р., Шарипова Ў., Тўхтаматов Х. Тилшунослик асослари. – Электрон дарслик.
7.	. Kratkiy slovar kognitivnykh terminov//E. S. Kubryakova, V. Z. Demyankov, YU. G. Pankrats, L. G. Luzina Pod общ. red. E. S. Kubryakovoy, – M.: Filologicheskiy fakultet MGU im. M. V. Lomonosova, 1996
Qo`shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon demokratik O`zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O`zbekiston” NMIU, 2017. – 29 b.
2.	Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta`minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. “O`zbekiston” NMIU, 2017 – 47 b.
3.	Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O`zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
4.	O`zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O`zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo`yicha harakatlar strategiyasi to`g`risida” gi PF-4947-sonli Farmoni. O`zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to`plami, 2017 y., 6-son, 70-modda
5.	Грайс Г.П. Логика и речевое общение // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 16. Лингвистическая прагматика. –М.: Прогресс, 1985.
6.	Ashurova D.U., Galieva M.R. Stylistics of Literary Text. -Tashkent. Alisher Navoiy nomidagi O`zbekiston milliy kutubxonasi nashriyoti. 2013. 2. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г. Р. Державина, 2001.

Talabaning fan bo`yicha o`zlashtirish ko`rsatkichini nazorat qilishda

quyidagi mezonlar tavsiya etiladi

oraliq nazoratini baholash mezonlari

(talaba 4 ta savolga og'zaki ravishda javob berishi kerak, 5 baho yuzasidan):

5 baho – savolga to'liq javob bergan, imloviy va grammatik xatolardan xoli, berilgan

savolni yoritishda o'z pozitsiyasini ko'rsata olgan, muammo yuzasidan mushohada yuritish darajasida yetarli bilimga ega, ko'rsatilgan til faktlari buyicha qo'shimcha, yangi ma'lumotlarga tayangan, keltirilgan nazariy fikrlar misollar orqali bayon qilingan, berilgan javob ravon grammatik xatolardan xoli ingliz tilida ifodalangan, muammoni yoritish asnosida taqqoslash, umumlashtirish, xulosa chiqarish, tahlil kila olish malakalariga ega.

4 baho - savolga atroflicha javob bergan, biroq bir nechta imloviy xatolar uchraydi, berilgan savolni yoritishda bir tomonlama yondashgan, muammo yuzasidan mushohada yuritish darajasida yetarli bilimga ega emas, ko'rsatilgan til faktlari buyicha faqat qotib qolgan ma'lumotlarga tayangan, o'z fikrlari bo'lsa-da, sayoz, puxta bilim asosida qurilmagan.

3 baho – hech qanday xulosaviy fikrlarga tayanmagan, savol bo'yicha faqat faktlar qayd etilgan, ko'plab imloviy va grammatik xatolar mavjud, mavzu tor doirada yoritilgan, savol yuzasidan umumiy ma'lumotga ega.

2 baho - savolga umuman yoki to'liq javob berilmagan, berilgan javobning savolga bevosita aloqasi yo'q, mavzu yuzasidan o'z fikrlari ko'rsatilmagan yoki notug'ri fikrlar ifodalangan, ko'plab imloviy va grammatik xatolarga ega, mavzu yuzasidan xulosa chiqarish darajasida yetarli bilimga ega emas.

Seminar mashg'ulotlari davomida talabaning faolligi va tayyorgarligi quyidagi baholash mezonlariga asoslanadi:

- talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 5 (a'lo) baho;

- talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 4 (yaxshi) baho;

- talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 3 (qoniqarli) baho;

- talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda — 2 (qoniqarsiz) baho bilan baholanadi;

- talabalarning mustaqil ta'limdan olgan bilimlari og'zaki tarzda, seminar va ma'ruza mashg'ulotlari davomida so'rab boriladi va oraliq (og'zaki) nazorati davomida inobatga olinadi.

YAKUNIY NAZORATNI BAHOLASH MEZONLARI:

15 ta test va 3 ta ochiq savoldan iborat variantlar tarqatiladi.

➤ 14-15 ta test savollariga to'g'ri va kamida 2 ta ochiq savolga to'liq javob bergan talabaga – **5 baho**;

➤ 11-13 ta test savollariga to'g'ri va 2 ta ochiq savolga to'liq javob bergan talabaga

- **4 baho**;

➤ 8-10 ta test savollariga to'g'ri va 1 ta ochiq savolga to'liq javob bergan talabaga

- **3 baho**;

➤ - 8 dan kam test savollariga to'g'ri javob bergan va ochiq savollarga javob bermagan talabaga **2 baho**.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif	Rasulov Zubaydullo Izomovich Filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
E-mail	
Tashkilot	Buxoro davlat universiteti, "Ingliz tilshunosligi" kafedrası
Taqrizchilar	Shadmanov Kurban Badriddinovich BuxTI "Tillar" kafedrası professori Haydarov Anvar Askarovich "Ingliz tilshunosligi" kafedrası professori

Mazkur Sillabus Buxoro davlat universiteti o'quv-uslubiy kengashining 2023 yil 29 avgustdagi 1-yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Ingliz tilshunosligi" kafedrasining 2023 yil 26 avgust dagi 1-sonli yig' ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i:

M.A.Tursunov

Fakultet dekani:

N.B.Ataboyev

Kafedra mudiri:

Z.I.Rasulov

Tuzuvchi:

Z.I.Rasulov